

Torah from Around the World

De ultieme religieuze uitdaging is Gods beeld en gelijkenis te zien in iemand die niet op ons lijkt.

Rabbin Jonathan Sacks z"l

Sjabbat 20 maart 2021 / 7 Niesan 5781, Wajikra, Wajikra/Leviticus 1:1 - 5:26

Tanach blz. 197 - 205

Haftara: Hosjea/Hosea 5:1 - 6:6.

Tanach blz. 1147 - 1149

Vertaler: Benjamin Cohen

Commentaar: **Jason Rogoff**, academisch directeur Israel Programs en universitair docent Talmoed en Rabbijnse Theologie aan JTS in Jeruzalem.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.jtsa.edu/sacrificing-identities>

Offervaardige identiteiten

In de vroege rabbijnse midrasj over het boek Leviticus (*Sifra*) begint de interpretatie van onze sidra met de kritische vraag: *Wie is Jood?* De rabbijnen proberen duidelijk te definiëren wie aan de Tempeldienst kan deelnemen en wie niet, omdat de offers een sleutelrol vervullen in de

verbondsrelatie met God. Dat betekent dat deelname aan de offercultus symbolisch is voor volledig Joods burgerschap en de grens tussen Joden en anderen afbakent.

De rabbijnse definitie van de Joodse status is één van de vele stemmen in het zeer omstreden debat over de Joodse identiteit dat aan het einde van de Tweede Tempelperiode losbarst. De misschien wel bekendste weergave van deze kwestie staat in het boek Handelingen van de Christelijke bijbel. De volgelingen van Jezus discussiëren op het concilie van Jeruzalem over de verplichting van besnijdenis voor bekeerlingen. Uiteindelijk geeft de groep de voorkeur aan geloof boven het uitvoeren van geboden in wat een cruciale stap blijkt te zijn bij het creëren van het christendom zoals we dat vandaag de dag kennen. We vinden ook andere definities, in de geschriften van de 1e-eeuwse historicus Flavius Josephus en in de Dode-Zee-rollen die in Qumran zijn ontdekt.

De rabbijnen gebruiken het tweede vers uit onze sidra om twee mogelijke principes voor het definiëren van de Joodse identiteit te onderzoeken. Het vers dient als inleiding op de offerwetten die moeten worden gevolgd: *‘Spreek tot de kinderen van Jisraeel en zeg tegen hen: “Als iemand van jullie de Eeuwige een offer uit de veestapel wil aanbieden, moet dat een rund, een schaap of een geit zijn.”* Het vers maakt duidelijk dat Gods wetten van de offer-ritus exclusief bedoeld zijn voor het volk Jisraeel. Deze richtlijn geeft de rabbijnen de gelegenheid te vragen: *wie wordt als Jisraëliet beschouwd?*

De verklaring van dit vers door de rabbijnen is, zoals vaak, gebaseerd op een schijnbare overbodigheid in de tekst. Het vers begint met een bekendmaking aan de Jisraëlieten die de hele Jisraëlitische bevolking lijkt te omvatten. Waarom moet God dit dan opnieuw verduidelijken en zeggen: *‘iemand van jullie’*? Zijn dit niet dezelfde mensen? Laten we eens kijken naar een brede selectie van midrasj-citaten uit de Sifra:

[1] *‘Iemand’ (Lev. 1: 2) - dit omvat de proselieten [de geriem, die tot het jodendom zijn toegetreden - vert.].*

[2] *‘Van jullie’ (Lev. 1: 2) - dit sluit de afvalligen uit ...*

[3] *Wat ‘Jisraël’ kenmerkt, is dat ze het juk van het Verbond aanvaardden. Dit is inclusief de proselieten die het juk van het Verbond aanvaardden en laat de afvalligen buiten beschouwing, want die aanvaardden het juk van het Verbond niet.*

[4] *Misschien [zou je moeten zeggen]: Wat ‘Jisraël’ kenmerkt, is dat zij de afstammelingen zijn van degenen die het juk van het Verbond hebben aanvaard. Dit omvat ook de afvalligen, want zij zijn de afstammelingen van degenen die het juk van het Verbond hebben aanvaard, maar sluit de proselieten uit, want zij zijn niet de afstammelingen van degenen die het juk van het Verbond hebben aanvaard.*

[5] De bijbeltekst leert: 'Van jullie'. Dus trek die conclusie niet, maar [zoals we eerst zeiden]: Wat 'Jisraël' kenmerkt, is dat ze het juk van het Verbond aanvaardden. Dit is inclusief de proselieten die het juk van het Verbond aanvaardden en laat de afvalligen buiten beschouwing, want die aanvaardden het juk van het Verbond niet.

[6] En zo zegt de bijbeltekst: 'Het offer van de goddelozen is een gruwel, vooral als de bedoeling slecht is' (Spr. 21:27).

De midrasj begint (in citaat [1]) met de bewering dat de overbodigheid noodzakelijk is om duidelijk te maken dat proselieten deel uitmaken van de offer-ritus, ook al zijn ze volgens de strikt-letterlijke definitie geen 'Kinderen van Jisraël'.

De midrasj vervolgt (citaat [2]) en legt uit dat de woorden 'van jullie' bedoeld zijn om te begrenzen wie een offer mag brengen en afvalligen kan uitsluiten - zij die uit Jisraëlitische ouders zijn geboren, maar God en het Verbond verwerpen.

Citaat [3] legt de beweegreden uit achter het opnemen van proselieten en het uitsluiten van afvalligen. Simpel gezegd: aanvaarding van het juk van het Verbond is het essentiële identiteitskenmerk van erbij horen in Jisraël.

Citaat [4] gaat terug op de bewering en suggereert dat het ware kenmerk van identiteit biologie is: een Jisraëliet geboren uit een Jisraëliet blijft Jisraëliet, ongeacht zijn of haar geloof. Dit zou, op zijn beurt, proselieten uitsluiten van de gemeenschap van Jisraël.

Citaat [5] verwerpt deze suggestie en stelt nadrukkelijk dat aanvaarding van het juk van het Verbond het ware kenmerk is van 'jullie', het Jisraëlitische volk.

De rabbijnen ondersteunen deze conclusie (in citaat [6]) met hun lezing van het vers uit Spreuken dat aangeeft dat het offer van de goddelozen (dat wil zeggen: afvalligen) niet door God zal worden aanvaard.

Zoals professor Adiel Schremer van de Bar Ilan University uitlegt in zijn artikel *Thinking about Belonging (JSJ 43, 249-275)*, vertegenwoordigen de twee keuzes in de midrasj twee concurrerende antwoorden op de vraag of je bij de Joodse gemeenschap hoort. Wordt de Joodse identiteit uitsluitend bepaald door geboorte, of is er een essentieel onderdeel van aanvaarding van Gods Verbond dat nodig is om lid te worden van de Joodse gemeenschap? De rabbijnen pleiten heftig voor het laatste. Allen die het juk van Gods gebod aanvaardden kunnen Jisraël worden genoemd, niet alleen degenen met de juiste afstamming.

De definitie van de rabbijnen van 'erbij horen' is een belangrijk voorbeeld voor ons als we nadenken over wat ieder van ons doet behoren tot een grotere gemeenschap. Dit geldt zowel voor onze plaatselijke kehillot als voor onze wereldwijde verantwoordelijkheid als leden van het Joodse volk. De rabbijnen eisen dat we onszelf afvragen: *identificeren ons gedrag en onze verplichtingen ons duidelijk*

als deel uitmakend van Jisraël? Kunnen wij de oproep, die in het vers uit onze sidra gericht is aan 'iemand van jullie', beantwoorden?